

zacyjnego, zgłoszenia należy przesyłać pod adresem Okręgowych Towarzystw Organizacji i Kółek Rolniczych, przysyłając jednocześnie odpisy do swej Centrali w Wilnie ul. Zamkowa 6-1.

Blankiety zgłoszeniowe zostaną w pierwszych dniach czerwca rozslane do wszystkich oddziałów w liczbie po 2 egzemplarze. Gdyby któremu oddziałowi blankietów zabrakło należy żądać u swojego instruktora, lub pisać do Centrali w Wilnie.

Zgłoszenie zespołów powinno się odbywać w/g programu pracy w akcji P. R.

Na pierwszy stopień — jeden temat okopowy (buraki, ziemniaki, marchew pastewna) i jeden dodatkowy do wyboru.

Na drugi stopień — ogródki warzywne i jeden temat dodatkowy — len, konopie, owies i t. p.

Na trzeci stopień — wychów prosiąt i jako temat dodatkowy mieszanki roślin pastewnych.

Każdy Druh, zapisany przez przodownika, lub instruktora do zespołu, powinien obok swego nazwiska na blankiecie zgłoszeniowym, w rubryce: „Podpisy członków” — położyć swój podpis, gdyż zespoły bez podpisów nie będą przyjmowane przez organizacje rolnicze.

Bez względu na to, czy organizacje rolnicze przyjmują zespoły pod opieką fachową, czy nie, zespoły organizować trzeba i pracę prowadzić trzeba. Pomoc fachową Druhowie peerowcy znajdą w broszurach tematowych, czasopiśmie „Przysposobienie rolnicze” — Warszawa Kopernika 30, i książkach rolniczych.

Akcję zgłoszenia zespołów na rok przyszły należy prowadzić szybko i zakończyć z dniem 1 lipca, ze względu na okres wykonania wczesnych podorywek, tuż po sprzęcie zbóż.

Poletko założone na wcześniej podoranem polu, da większe zadowolenie konkursiście, w postaci większego plonu.

Ze względu na potrzebę zwiększenia produkcji roślin uprawnych, szczególnie na terenie woj. Nowogródzkiego i Wileńskiego, poletka mogą być większe naprz. 300, 400 i 500 m.²

Liczba Druhów zgłoszonych do pracy w przysposobieniu rolniczym będzie sprawdzianem udziału naszej organizacji w pracy gospodarczej dla dobra wsi i całego kraju!

Zdajmy więc egzamin ze swojej obowiązkowości! — Wszyscy zapisujemy się w szeregi Przysposobienia Rolniczego. W pracy naszej położymy głównie nacisk na podniesienie plonów, drogą starannej uprawy poletka, nawożenia kompostem, gnojówką, nawozami sztucznymi, oraz zdobytej wiadomości teoretycznej, przynajmniej z zakresu podstawowych wiadomości z uprawy, nawożenia i hodowli.

Ani jeden oddział, ani jeden Druh rolnik, od pracy w zespole nie uchyli się!

Bądźmy gotowi do walki gospodarczej, jak jesteśmy gotowi do walki orężnej. Do szeregu przysposobienia rolniczego! — na front do walki o wysokie plony!

PWKsiądz Proboszcz
w Juchnowcu
p-ta Juchnowiec
dla K.S.K./7/

WIADOMOŚCI AKCJI KATOLICKIEJ

ARCHIDIECEZJI WILEŃSKIEJ
MIESIĘCZNIK

„Poznanie i wykonanie uchwał I. Synodu Plenarnego
szczytnym posłannictwem polskiego katolicyzmu”..

WIADOMOŚCI AKCJI KATOLICKIEJ

ARCHIDIECEZJI WILEŃSKIEJ

Nr. 6

Czerwiec 1939

Rok IV

WARUNKI PRENUMERATY:

Rocznie	3,—zł.
Kwartalnie	0,75 „
Pojedynczy egzemplarz	0,25 „

Prenumeratę przysyłać należy pod adresem: **Wilno, Zamkowa 6—1** lub na konto P. K. O. 700.240. Właściciel konta: Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej.

TREŚĆ:

1. Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej	Str. 1
2. Referat Krucjaty Eucharystycznej	„
3. Katolickie Stowarzyszenie Kobiet	„
4. Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej	„
5. Katolickie Stowarzyszenie Mężów	„ 2
6. Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej	„ 16
7. Tow. Dobroczynności Caritas	„

BRZMIENIE KONT P. K. O. STOWARZYSEŃ AKCJI KATOLICKIEJ:

Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej konto P. K. O. **700.240.**
Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej konto P. K. O. **700.317.**
Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej konto P. K. O. **701.305.**
Katolickie Stowarzyszenie Kobiet konto P. K. O. **701.313.**

WYDAWCA: ARCHIDIECEZJALNY INSTYTUT AKCJI KATOLICKIEJ

REDAKTOR: **BFNYK CHMIELEWSKI**

— ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: **WILNO, ZAMKOWA 6—** —

Druk. „POLONIA” WILNO, ul. Zamkowa 6.

WIADOMOŚCI AKCJI KATOLICKIEJ

ARCHIDIECEZJI WILEŃSKIEJ.

Nr. 6

Czerwiec

1939

NIECH BĘDZIE POCHWALONY JEZUS CHRYSZTUS

ARCHIDIECEZJALNY INSTYTUT AKCJI KATOLICKIEJ

1. Zbiórka na Katolicki Uniwersytet Lubelski.

Podobnie jak w latach ubiegłych Katolicki Uniwersytet Lubelski urządza w bieżącym roku zbiórkę publiczną na rzecz Uniwersytetu w dniach 12—20 czerwca.

Katolicki Uniwersytet Lubelski jest jedyną wyższą uczelnią katolicką w Polsce, dlatego też winien być otoczony szczególną opieką i troską wszystkich Polaków—katolików. Zarządy Parafjalne Akcji Katolickiej i wszystkie organizacje A. K. powinny przeto przez umiejętną i żarliwą propagandę przyczynić się do jaknajlepszych wyników tej zbiórki. Tam, gdzie to tylko będzie możliwe, należy przeprowadzić zbiórkę publiczną. Materiałów do zbiórki dostarczy Instytut Akcji Katolickiej.

2. Nominaty Prezesów Zarz. Paraf. A. K.

Na okres trzechletni zostali mianowani Prezesami Parafjalnych Zarządów Akcji Katolickiej p. Antoni Piętała w par. Iszczoła oraz p. Kazimierz Kozłowski z Plikiszek w par. Mieżany.

3. Kościoły w Polsce.

Ponownie przypominamy, iż staraniem Arch. Inst. A. K. w Wilnie przystąpiono do wydawania pięknego albumu z historią Kościołów w Polsce.

Całe dzieło 7-mio tomowe zawierać będzie fotografie i opis wszystkich kościołów naszej Ojczyzny.

W pierwszym tomie, który ma się ukazać z druku w końcu lipca b. r., będą uwzględnione kościoły wileńskiej Metropolii.

Cena tomu wynosić będzie w prenumeracie 35 zł, które można spłacać w miesięcznych ratach po 10 zł.

Oprócz fotografii kościołów w albumie będą zamieszczane fotografie duchowieństwa i grup czynnych parafjan.

Organizacje parafjalne powinny zdobyć się na prenumeratę przy najmniej 1-go tomu tego wydawnictwa.

4. Wzór porządku posiedzenia Zarządu P. A. K.

1. Modlitwa
2. Odczytanie protokołu poprzedniego posiedzenia
3. Referat na temat hasła
4. Sprawy bieżące:
  - a) zaznajomienie się z działem Arch. Inst. A. K. w „Wiadomościach A. K.”.
  - b) omówienie sprawy zbiórki na Katolicki Uniwersytet Ludowy
  - c) udział organizacji A. K. w procesji Bożego Ciała
  - d) udział w nabożeństwach czerwcowych
  - e) zdecydowanie zamówienia wydawnictwa „Kościoły w Polsce”
  - f) inne
5. Wolne głosy.
6. Modlitwa.

5. Wykaz książek, które powinny znaleźć się w parafjalnej bibliotece.

(ciąg dalszy).

70) Ks. Dr. M. Klepacz — Karol Hubert Rostworowski	zł.	1.—
71) — — — — — Ideały średniowieczne a czasy obecne		0,50
72) N. I. R. K. — Piusowi XI Wielkiemu Papieżowi w hołdzie		1,50
73) X. St. Grzęda — Co w górze jest miłujcie — — —		2,50
74) X. Wł. Lesiak — Boży szczep — — —		0,60
75) St. T. — Idę w górę — — —		0,40
76) St. Siedlczak — Zastępy w K.S.M.ż.— — —		1,60

KATOLICKIE STOWARZYSZENIE MĘŻÓW

Sprawozdanie ze Zjazdu Delegowanych

i działalności Katol. Stow. Mężów Archidiecezji Wileńskiej
odbytego dn. 11 i 12 maja 1939 r. w Wilnie.

Zjazd rozpoczął się nabożeństwem o godz. 9-ej w Bazylice, które celebrował J. E. Ks. Arcybiskup Metropolita Wileński Romuald Jałbrzykowski.

Obrady odbywały się w sali Chr. Uniwersytetu Robotniczego przy ul. Metropolitalnej Nr. 1. Zebranie zagał p. prezes KSMężów,

adw. Marjan Kosiński, witając J. E. Ks. Arcybiskupa Romualda Jałbrzykowskiego, p. prezesa Arch. Inst. A. K. Dyr. Jana Oskwarek-Sierosławskiego, Przewiel. Księży, gości współpracujących oraz zebranych pp. delegatów KSMężów. Przed rozpoczęciem obrad zebrani uczcili pamięć zmarłych ś.p. Piusa XI, Aleksandra Kardynała Kakowskiego i czł. KSMężów, przez odmówienie „Anioł Pański”.

PROTOKÓŁ

Program Zjazdu:

Dnia 12 maja: godz. 9 Msza św.

1. Otwarcie zjazdu i przemówienia.
2. Wybór prezydium.
3. Stwierdzenie obecności.
4. Sprawozdanie z działalności.
5. Sprawozdanie kasowe.
6. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
7. Dyskusja nad sprawozdaniami.
8. Program pracy na rok 1939.
9. Budżet Stowarzyszenia na rok 1939.
10. Dyskusja nad programem pracy i budżetem.
11. Wybór delegatów na Zjazd do Warszawy.
12. Zakończenie obrad (wolne głosy i wnioski).
13. Zebranie towarzyskie.

Dzień 12 maja przeznaczony na referaty:

1. O stosowaniu zasad religijnych — ks. kan. A. Cichoński.
2. Międzynarodówki marksistowski M.O.P.R.— ks. sekr, Gen. A. Mościński.
3. Zadanie Kat. Stow. Mężów — p. W. Słupczyński.
4. Sprawy organizacyjne — St. Pilczewski.
5. Sprawy rolne — p. W. Symonowicz.

2 i 3. Do Prezydium powołano: pp. inż. Bronisława Kunickiego z Wilna, Łucjana Nowickiego ze Zdzięcioła, Bronisława Sadowskiego z Wołkowskiego C. i na sekretarza p. Tsodora Konopkę.

Stwierdzono obecność delegatów w liczbie 104 czł.

Jego E. Ks. Arc. Romuald Jałbrzykowski Metropolita Wileński powitał licznie zebranych delegatów, scharakteryzował działalność organizacji męskich wchodzących w skład Ak. Katol. i zachęcał do wytrwałej pracy, składając jednocześnie życzenia, by praca w obradach Zjazdu wydała jak najobfitsze owoce.

Następnie powitali Zjazd p. prezes Arch. Inst. A. K. Dyr. Jan Oskwarek-Sierosławski, Ks. Dyr. Inst. Ak. Kat. Romuald Świrkowski i p. Jadwiga Roszkowska w imieniu KSKobiet.

Dalej uchwalono wysłać depecze hołdownicze do J. Em. Ks. Nuncjusza jako przedstawiciela Stolicy Apostolskiej, J. Em. Ks. Kar-

dynała Hlonda i pana Marszałka Edwarda Smigłego-Rydza o treści następującej:

Jego Eminencja Ksiądz Nuncjusz Apostolski
Warszawa, Nuncjatura Apostolska.

Zjazd Delegowanych Katolickiego Stowarzyszenia Mężów Arch. Wileńskiej reprezentujący przeszło 8.000 mężczyzn katolików przesyła Waszej Ekscelencji jako przedstawicielowi Jego Świątobliwości Ojca świętego wyrazy hołdu, czci i synowskiego przywiązania, przyrzekając wiernie spełnienie apostołstwa w naszej Ojczyźnie i prosi o błogosławieństwo.

X. A. Mościcki, sekretarz. Marjan Kosiński, prezes.

Jego Em. Ks. Prymas Polski Kardynał August Hlond
Poznań.

Zjazd Delegowanych Katolickiego Stowarzyszenia Mężów —
Wilno. Imieniem przeszło 8 tysięcy członków przesyła Waszej Eminencji jako Prymasowi Polaki wyrazy hołdu i synowskiego przywiązania.

X. A. Mościcki, sekretarz. Marjan Kosiński, prezes.

Pan Marszałek Edward Śmigły-Rydz.

Zjazd Delegowanych Katolickiego Stowarzyszenia Mężów Arch. Wileńskiej imieniem przeszło 8 tysięcy członków, zdając sobie dokładnie sprawę z poważnej i historycznej chwili jaką przeżywamy z wiarą w Boga i siły Narodu Polskiego z zaufaniem stają przy Tobie Wodzu Naczelnym reprezentujący naszą ukochaną Armję oddając do dyspozycji swe mienie i życie.

X. A. Mościcki, sekretarz. Marjan Kosiński, prezes.

Pozatem Prezydium Zjazdu Delegowanych wysłało życzenia do Zjazdu Delegowanych KSMm, który w tym dniu też obradował w Wilnie.

Na wysłane depecze otrzymaliśmy odpowiedź od J. Em. Ks. Nuncjusza Apostolskiego następująco następującej treści:

„Wzruszony adresem hołdowniczym życząc powodzenia w dalszym rozwoju Akcji Katolickiej serdecznie błogosławie”.

Nuncjusz Apostolski.

5 i 6. Sprawozdanie kasowe referował p. Piotr Kudukis, poczem p. Wacław Olszewski odczytał protokół Komisji Rewizyjnej z wnioskiem o udzielenie absolutorjum Zarządowi.

7. W dyskusji nad sprawozdaniami zabierali głos delegowani: — z Ławaryszek, Lidy, Sól; Wilna, Druskienik, Świra, Miednik, Rudzi-szek, Wołkowyska C. i Świącian.

Wyczerpujących odpowiedzi udzielił ks mgr. A. Mościcki. Sprawozdanie roczne i sprawozdanie kasowe zostało przyjęte. Absolutorjum Zarządowi zostało jednogłośnie udzielone.

8. Program pracy referował ks. Mgr. A. Mościcki.

9 i 10. P. Piotr Kudukis referował i zapoznał delegatów z preliminarnym budżetowym KSMężów na rok 1939, wyjaśniając, że część

wydatków jak lokal, binro i personel biurowy udziela dla KSMężów Arch. Inst. Ak. Katol. W wyniku dyskusji uchwalono budżet i program pracy zatwierdzić. Składka członkowska pozostaje ta sama t. j. 3 zł. rocznie od oddziału. Poza to każdy oddział wpłaca jednorazowo po 5 gr. od każdego członka na rzecz Centrali KSMężów w Wilnie.

11. Na Zjazd Delegowanych w Warszawie uchwalono, by w miarę możliwości brali udział członkowie posiadający znaczne zniżki kolejowe tą sprawę przekazano Zarządowi KSMężów do załatwienia jednocześnie upoważniając Zarząd do delegowania osób według swego uznania.

Następnie uchwalono wnioski i powzięto następujące rezolucje:

Rezolucje i wnioski.

1. Postanawiamy stać wiernie przy standarze Krzyża Chrystusowego i bronić zdecydowanie religii katolickiej, przed wszelkiego rodzaju zakusami i nie pozwolimy żadnym czynnikom tamować rozwoju organizacyj katolickich. Strzedz będziemy pilnie, by dzieci nasze nie tylko w domu, lecz w szkole i w organizacjach uczyły się poznawać Boga i żyć według Jego świętych praw, jak Kościół Katolicki naucza.

Dbać będziemy o to, by wszystkie nasze naczyniania rozpoczynały się w imię Boga, a szczególnie te, które decydować będą w naszym życiu publicznym.

2. Świadomi tego, że jednostka i narody największą siłę czerpią z Boga. Kat. Stow. Mężów wymaga od swych członków, by usilnie starały się trwać zawsze w stanie łaski poświęcającej, a ducha umacniały w kółkach wykształcenia religijnego, które winno być w każdym oddziale.

3. Wobec zagrożenia Ojczyzny przez wrogów, Zjazd Delegowanych K. S. Mężów Arch. Wileńskiej zwraca się i wzywa wszystkich członków, by wykazały iak najwięcej ofiarnej pracy i wysiłku do podniesienia potęgi duchowej i materialnej.

4. Zjazd Delegowanych K. S. Mężów, zdając sobie dokładnie sprawę, że Ojczyzna nasza przeżywa chwile wielkie o historycznym znaczeniu, z wiarą w Boga i siły Narodu, spokojnie oczekuje na wszelkie wypadki i z pełnym zaufaniem staje przy boku Naczelnego Wodza, oddając do dyspozycji swe mienie i życie.

5. Zjazd Delegowanych K. S. Mężów, zdając sobie dokładnie sprawę z przyczyn zaburzeń i chaosu w dziedzinie gospodarczej i politycznej, którego jesteśmy świadkami postanawia: dążyć do wprowadzenia w życie zasad ustroju społeczno-gospodarczego opartych na encyklikach Ojca św. Leona XIII i Piusa XI.

6. Zjazd Delegowanych ponownie wzywa swych członków do rozpoczęcia intensywnej pracy organizowania zawodów jak wśród pracodawców tak i pracobiorców.

7. Zjazd Delegowanych zwraca się do czynników ustawodawczych i administracyjnych z prośbą i żądaniem obostrzenia środków w walce z komunizmem.

8. Zjazd Delegowanych wzywa swych członków K. S. Mężów, by wchodzili do zarządów organizacji społeczno-gospodarczych i w ten sposób szerzyć ideologię katolicką wśród członków poszczególnych organizacji.

9. Zjazd postanawia, że każdy oddział winien obowiązkowo prenumerować pisma organizacyjne: „Wiadomości Akc. Katol.”, „Na Wyżyny” oraz „Przebojem”, które winny być rozpowszechniane wśród członków.

12 i 13. Obrady Zjazdu Delegowanych zakończono o g. 15.30 odśpiewaniem „Boże coś Polskę”.

Po zakończeniu obrad Sz. goście i delegaci udali się na wspólny obiad, spędzając mile czas urozmaicany przemówieniami, deklamacją i rozmową towarzyską.

Dzień 13 maja został przeznaczony na referaty organizacyjne i społeczne.

(—) *Ks. Mgr. A. Mościcki*
Skr. Gen.

(—) *Adw. Marjan Kosiński*
Prezes.

Protokulant (—) *Teodor Konopko.*

Sprawozdanie z działalności Katolickiego Stowarzyszenia Mężów Archidiecezji Wileńskiej za rok 1938

Ostatni Zjazd Delegowanych Katolickiego Stowarzyszenia Mężów odbył się w dniach 3 i 4 czerwca 1938 r. w Wilnie przy udziale 115 delegatów ze 105 oddziałów, całego Zarządu K. S. M., oraz przedstawicieli K. S. K., K. S. M. M. i K. S. M. Ż.

Nabożeństwo w Bazylice odprawił i serdecznie przemówił do delegatów J. E. X. Arcybiskup Metropolita Romuald Jalbrzykowski.

Zjazd zaszczylił swoją obecnością p. Prezes Arch. Instytutu Akcji Katolickiej Jan Oskwarek Sierosławski i X. Dyrektor Romuald Swirkowski.

W Wyniku wyborów zostały ustalone władze Stowarzyszenia w Składzie następującym:

Zarząd: Prezes Adwokat Kosiński Marjan,
Sekretarz Generalny Ks. Mrg. Aleksander Mościcki.
Asystent Kościelny Ks. Kanonik Antoni Cichoński.

Członkowie: V - Prezes Pilczewski Stanisław.
Sekretarz Kudukis Piotr.
Skarbnik Ostrowski Władysław.
Członek Zarz. Słupczyński Władystaw, Renigier

Szymon, mgr. Chmielewski Henryk, Golost Sylwester, Piotrowski Władysław, Symonowicz Waclaw.

Zarząd Stow. został wybrany na okres 2 lat. Pan Inż. Renigier Szymon z powodu braku zdrowia ustąpił — został wybrany na obecnym Zjeździe Deleg. pan Sędzia S. Ap. Aleksander Jodziewicz.

Komisja rewizyjna: Olszewski Waclaw, Sawicki Antoni, Jankowski Wiktor.

Działalność Stowarzyszenia

Pracę Stowarzyszenia prowadził Zarząd K. S. Mężów urządzając Kursa i przeprowadzając wizytację.

Kursa organizacyjno-społeczne odbyły się w 5 miejscowościach. Brało w nich udział 120 osób z 98 oddziałów.

Kursa rolniczo-gospodarcze przeprowadzono w 7 oddziałach gdzie brało udział 185 członków.

Wizytacji dokonali V-Prezes K. S. Mężów Stanisław Pilczewski, ksiądz Sekretarz Generalny Aleksander Mościcki, Wizytator ks. Gedymin Pilecki i inni pracownicy Akcji Katolickiej. Razem wizytacji odbyło się 209 w 173 oddziałach.

W czasie wizytacji udzielono rad i wskazówek w celu usprawnienia prac w oddziałach.

Zarząd K. S. Mężów utrzymywał ścisły kontakt z Centralną Krajową Kat. Związkami Mężów w Warszawie i współpracował z Chrześcijańskimi Związkami Zawodowymi, Chrześcijańskim Uniwersytetem Robotniczym, Związkiem Rzemieślników Chrześcijan i Kasami Bezprocentowymi.

Organem drukowanym, w którym umieszczone były instrukcje i wytyczne dla prac Oddziałów są „Wiadomości Akcji Katolickiej” dział K. S. Mężów.

Pozatem w razie potrzeby Zarząd wydawał specjalne okólniki.

Dla lepszego wykonania całokształtu prac Zarząd K. S. Mężów posiada dwie sekcje:

1. Sekcja zagadnień społecznych, która rozwijała swą działalność współpracując z Centralą Chrześcijańskich Związków Zawodowych na terenie województwa Wileńskiego, Nowogródzkiego i Białostockiego.

2. Sekcja rolniczo-gospodarcza rozwijała swą pracę na terenie w zakresie gospodarczo-rolniczym. Pracami sekcji rolniczej kierował p. Agronom Waclaw Symonowicz, która się wyrażała:

Praca w szczególnych tematach rolniczych prowadzona jest w 9 oddziałach przez 220 członków, w tem udział bierze 15 zastępów. Jednym z tematów pracy rolniczej jest hodowla drzewek owocowych, których rozprowadzono 4270 sztuk.

Działalność sekcji ogólnie - gospodarczej, która obejmuje 12 oddziałów z 360 członkami prowadzona jest w formie samopomocy gospodarczej w zakresie zakupów wspólnych różnych artykułów gospo-

darczyczych jak: nawozy sztuczne, cement, zakupy przedświąteczne artykułów spożywczych, oraz w zakresie samopomocy pieniężnej w nieszczęśliwych wypadkach z inwentarzem.

W roku sprawozdawczym Zarząd K. S. M. w pełnym składzie odbył 8 posiedzeń. Zebrań Komitetu Wykonawczego było 24.

Członkowie Zarządu brali udział w Zjeździe Delegowanych i konferencjach wiejskich w Warszawie zorganizowanych przez Katolicki Związek Mężów.

Pozatem Zarząd w osobach swych członków reprezentował Stowarzyszenie na zewnątrz we wszystkich uroczystościach i przejawach życia społecznego, gdzie tylko zachodziła potrzeba.

Ilość Okręgów istniejących na terenie wyraża się liczbą 18.

Zjazdy Okręgowe w roku sprawozdawczym odbywały się na terenie 4 okręgów.

Sekretariat Stowarzyszenia

Biuro mieści się przy ul. Zamkowej 6, łącznie z biurem Instytutu Akcji Katolickiej i innych organizacji Akcji Katolickiej.

Katolickie Stowarzyszenie Mężów korzysta z urządzeń biurowych jak: telefon, powielacz i t. p.

Poza wspomnianymi „Wiadomościami Akcji Katolickiej” łączność z oddziałami utrzymywało się za pośrednictwem korespondencji, której wpłynęło 455 pism a wysłano 176.

Sprawozdanie z działalności oddziałów.

Sprawy organizacyjne:

W 1937 r. było Oddziałów Katolickiego Stow. Mężów 194.

W 1938 r. jest „ „ „ „ 224.

Przybyło 30 nowych Oddziałów.

Liczba członków także stale wzrasta:

W 1937 r. Oddziały K. S. Mężów na terenie Archidiecezji Wileńskiej liczyły członków 7.973.

W 1938 r. tylko w/g nadesłanych sprawozdań 8009. Pozatem 31 oddziałów w porę sprawozdania nie nadesłało, które w przybliżeniu najmniej liczą 350 członków. Razem więc liczba członków wyniesie 8329.

W ciągu roku przybyło około 400 członków, pozatem jest kandydatów 573, którzy stale uczęszczają na nasze zebrania i biorą udział we wspólnym wysiłku naszych prac organizacyjnych.

Olbrzymia większość członków K. S. Mężów to rolnicy pracujący na własnych gospodarstwach, jest ich 6591, reszta stanowią mężczyźni zamieszkujący miasta i miasteczka i w-g zawodów przedstawia się liczebność ich jak następuje: rzemieślników 493, robotników 314,

kupców i pracowników handlowych 119, urzędników 192, zawodów wolnych 143, nauczycieli 79 i bezrobotnych 78.

Powyższe zestawienie świadczy wymownie, że organizacja nasza w dalszym ciągu rozwija się w myśl zasad Akcji Katolickiej, skupiając w swych szeregach różne stany i zawody.

Zebrania:

W roku sprawozdawczym odbyło się w Oddziałach: posiedzeń Kierownictwa 1171, w roku 1937 — 1103.

Ogólnych zebrań 1497, w roku 1937 — 1436. Zebrań towarzyskich było 190 co stanowi też wzrost o 52.

O rozwoju spraw organizacyjnych może świadczyć również to, że tylko minimalna ilość oddziałów prowadzi nie przepisową księgowość, a 39 oddziałów posiada własne sztandary, w roku ubiegłym było tylko 23 sztandary.

Zastępy:

Tutaj widzimy znaczny postęp, gdyż 34 oddziały posiadają zastępy. Wszystkich zastępów posiadamy 82, w roku 1937 było ich tylko 54. Zastępy pracują dobrze, co daje nam pewność, że praca w tym kierunku pójdzie na korzyść organizacji.

Nie możemy pominąć milczeniem sprawy rozmaitych sekcji w naszych Oddziałach jak: śpiewacze, teatralne, kas bezprocentowych, kas pogrzebowych, kas ubezpieczeniowych, rolne, kulturalno-oświatowe, abstynenckie, rolniczo-handlowe, i t. p.

Jeśli chodzi o prenumeraty pism organizacyjnych przez oddziały to w roku 1938 prenumerowało 136 miesięczników „Na Wyżyny”, w porównaniu z rokiem 1937 widzimy nieznaczny spadek, trudny do wytłumaczenia, gdyż nie wyobrażamy jak Kierownictwo Oddziałów może należycie pracować, nie posiadając specjalnego w tym kierunku pisma organizacyjnego. Zwraca się na to wielką uwagę i sądzimy, iż jest to tylko nieporozumienie. Pod tym względem Kierownictwa powinny dążyć aby organizacyjne pismo naszej centrali — miesięcznik „Na Wyżyny”, prenumerował każdy Oddział Stowarzyszenia.

„Przebojem” prenumerowało 1148 członków co stanowi 15 proc. członków, również jest to zbyt mały odsetek.

W pracy apostolskiej członków możemy stwierdzić znaczny postęp, który uwidocznił się przez udział członków w różnych organizacjach, a mianowicie: 134 członków (rok 1937 — 84 czł.) w Chrześcijańskich Związkach Zawodowych 72 czł. w Związku Rzemieślników Chrześcijańskich, 403 (w roku 1937 — 141) pracowało w samorządach, 198 członków (w roku 1937 — 205) w opiekach szkolnych, 516 w kółkach rolniczych i 429 w innych instytucjach gospodarczych.

Sprawy Religijne:

Wspólnych Komunii św. w Oddziałach 418 (w roku ubiegłym 385). Nabożeństw wspólnych 424 (w roku ubiegłym 361). Wygłoszono kwadransów ewangelicznych 833 (w roku ubiegłym 736), kwadransów katechizmowych było 383 (w roku ubiegłym 529). Rekolekcje zamknięte zorganizowane były w 7 oddziałach (w roku ubiegłym w 3). Rekolekcje otwarte w 87 oddziałach (w roku ubiegłym w 84), a uczestników brało udział 3.489. Przy pomocy sekcji społecznej zorganizowano dla robotników w Wilnie rekolekcje Wielkopostne w których brało udział około 6000 ludzi. Urządzono 2 pielgrzymki do Kalwarii dla robotników i rzemieślników z udziałem 10000 ludzi. W 40 oddziałach odbyła się intronizacja Serca Jezusowego i w 130 oddziałach obchodzono święto patronalne.

Jak widać z powyższych zestawień w dziale religijnym w roku 1938 poczyniono znaczne postępy, świadczą o tem poszczególne cyfry.

Sprawy Kulturalno - Oświatowe:

Oddziały wiele wysiłków wkładają nad jej rozwojem, przez co więcej zespoliło się członków, co daje większe wyrobienie organizacyjne. Wszystkiego wygłoszono 1613 wykładów a w tej liczbie na temat „Hasło Episkopatu” 495, gospodarczych 514, okolicznościowych 380 i innych 224., pozatem było 328 akademii w 131 oddziale.

Kursów urządzanych przez same oddziały było 83 z 812 uczestnikami.

W tym dziale pracy zasługuje na wielką uwagę fakt, że coraz więcej wykładowców i prelegentów znajdujemy wśród swoich członków, co świadczy o większym wyrobieniu i przygotowaniu się naszych członków do samodzielnej pracy.

Oddziały zajmowały się kolportażem prasy jak też czynnie brały udział w urządzaniu dnia „Dobrej Prasy”.

Poza pismami organizacyjnymi oddziały obejmują rozmaite czasopisma i posiadają biblioteki parafjalnej.

Sprawy zawodowe:

Na zakończenie musimy stwierdzić, iż Katolickie Stowarzyszenie Mężów w swej pracy zwraca wielką uwagę na praktyczne warunki życia i stara się dać skupionym członkom możliwość tworzenia samodzielnych warsztatów pracy, oraz nauczanie się lepszego sposobu wykonywania swego zawodu.

W tym celu Katolickie Stowarzyszenie Mężów przyczyniło się i mocno popierało tworzenie Kas Bezprocentowych, pobudzało swych członków do zakładania placówek handlowych. Oddziały wykazały pełne zrozumienie w poczynaniach Zarządu Katolickiego Stowarzysze-

nia Mężów i w miarę sił i możliwości realizowały i wprowadzały je w życie.

W ten sposób przedstawiałaby się praca oddziałów, które trzeba stwierdzić w porównaniu z rokiem 1937 znacznie poczyniły postępy.

Program pracy Katolickiego Stowarzyszenia Mężów i Oddziałów KSMężów na rok 1939-40.

I. Dział organizacyjny

Działalność Zarządu Stowarzyszenia:

1. Będzie wytwarzać solidarność organizacyjną i karność w walce o ideały katolickie.
2. Będzie organizować okręgowe i oddziałowe kursa dla kierownictw oddziałów, zastępów i ich członków.
3. Poczyni starania celem uruchomienia pracy w okręgach, a tam gdzie okręgów brak spowoduje by takowe powstały.
4. Będzie propagować zakładanie i ułatwiać pracę w zastępach.
5. Otoczy specjalną opieką nowozakładane i słabe oddziały.
6. Dążyć będzie, by w każdej parafii powstał oddział KSMężów.
7. Będzie utrzymywać ścisły kontakt z KSMm., mając przedewszystkiem na celu udział członków KSMężów w pracy nad młodzieżą i odwrotnie, by młodzież z KSM-m. zasilala szeregi KSMężów.
8. Prowadzić będzie propagandę wśród swych członków w celu podniesienia obronności naszej Ojczyzny.
9. Prowadzić będzie propagandę pism i wydawnictw organizacyjnych.
10. Nadal utrzymywać będzie łączność i współpracować ze wszystkimi organizacjami zawodowo-społecznymi i kulturalno-oświatowymi stojącymi na stanowisku zasad i etyki katolickiej.

Działalność Oddziałów:

1. Utrzymywać ścisłą łączność z Centralą KSMężów w Wilnie.
2. Wezmą jak najliczniejszy udział w kursach i tygodniach społecznych organizowanych przez KSMężów Arch. Wil.
3. Zwrócą szczególniejszą uwagę na organizowanie i tworzenie prac w zastępach i sekcjach.
4. W oddziałach zwrócić uwagę na pracę wewnętrzną członków, jako też zewnętrzną-manifestacyjną.
5. Oddziały wykorzystają wszystkie uroczystości okolicznościowe dla podniesienia karności i solidarności organizacyjnej.
6. Prenumerować pisma organizacyjne, „Wiadomości A. K.”, „Na wyżyny” i „Przebojem”, w pracy swej kierować się podręcznikiem organizacyjnym KSMężów.
7. Oddziały winny współpracować z innymi organizacjami, a szczególnie z org. Akc. Katolickiej.

II. Dział religijny.

Zarząd Stowarzyszenia:

1. Poczyni starania by w okręgach mogły się odbywać rekolekcje zamknięte.
2. Ułatwi oddziałom poznanie i wykonanie hasła A.K. na rok bież.

Działalność Oddziałów.

1. Pogłębiać wiarę religijną, poznawać prawdy wiary, oraz wyrabiać światopogląd katolicki na wszelkie przejawy życia społecznego, zawodowego, narodowego i państwowego.
2. Brać żywy udział we wszelkich przejawach życia kościelnego.
3. Zachęcać będą członków do udziału w rekolekcjach zamkniętych i otwartych.
4. Zwracać będą uwagę na pielęgnowanie życia religijnego członków i na wychowanie religijne dzieci i młodzieży.
5. Ułatwią i dopomogą członkom do poznania i wyk. uchwał Synodu.
6. Pielęgnować śpiew religijny w oddziałach KSM i wprowadzać go w swej parafji.
7. Tworzyć sekcje religijne: różańcowe, eucharystyczne, misyjne i sekcje wiedzy religijnej itp.

III. Dział oświatowy.

Zarząd Stowarzyszenia:

1. Będzie szerzyć patriotyzm, uświadomienie narodowe i ofiarność w pracy dla Ojczyzny we wszystkich dziedzinach życia społecznego.
2. Dążyć będzie, by w każdym oddziale powstała sekcja abstynencka.

Działalność Oddziałów:

1. Opieka nad szkołą i młodzieżą szkolną.
2. Pogłębiać wiedzę katolicko-społeczną przez omawianie społecznych Encyklik Stolicy Apostolskiej.
3. Zwalczać analfabetyzm.
4. Tworzyć biblioteki parafjalne i zająć się kolportowaniem pism katolickich i organizacją kiosków.
5. Będą brać udział względnie same będą organizować obchody lub wieczornice z okazji uroczystości kościelnych, narodowych, państwowych lub organizacyjnych.

IV. Dział społeczno-gospodarczy.

Zarząd Stowarzyszenia:

1. Będzie organizować sekcje rolne i propagować praktyczne kursa rolne.
2. Nadal będzie współpracować z Chrz. Zw. Zawodowymi, organizacjami Rzemieślniczymi i społeczno-gospodarczymi opartych w niej pracy na zasadach etyki katolickiej.

3. Przyczyniać się będzie do organizowania święta pracy w Chrz. Zw. Zaw.
4. Dawać będzie inicjatywę do tworzenia kas bezprocentowych.
5. Organizować będzie zebrania dla Mężczyzn pracujących nie zorganizowanych celem zapoznania ich z katolicką etyką zawodową.
6. Poczyni starania, celem stworzenia placówki porad prawnych.

Działalność Oddziałów:

1. Dawać inicjatywę do tworzenia placówek rolniczych, gospodarczych, handlowych, oświatowych, szkolnych i zawodowych,
2. Propagować przysposobienie rolnicze wśród członków KSMężów.
3. Prowadzić propagandę zatrudnienia katolików, zbierać i podawać do publicznej wiadomości listy pracowników chrześcijan poszczególnych zawodów. Zobowiązywać członków KSM do zatrudniania wyłącznie pracowników chrześcijan, a w szczególności członków KSMężów.
4. Zakładać i pomagać do zorganizowania placówek handlowych i warsztatów pracy, gdzie tego odczuwa się brak i solidarnie przez KSMężów popierać, wypierając w ten sposób obce konkurencje.
5. Będą czynnie współpracować z P.Z.A.K., KSM-m., KSK i KSM-ż.
6. Organizować będą specjalną opiekę nad starcami.
7. W miarę możliwości prowadzić będą pracę charytatywną, lub współpracować z „Caritasem”.
8. Dawać inicjatywę do budowy domów i gospód katolickich.

DZIAŁ INSTRUKCYJNY.

Święto Patronalne K. S. Mężów.

W roku bieżącym święto Najśw. Serca P. J. — uroczystości patronalne K. S. Mężów przypada w dniu 16-go czerwca. Ze względu na dzień powszedni uroczysty obchód można przenieść na niedzielę 18-go czerwca. Święto to należy w r. b. obchodzić w szczególnie uroczysty sposób. Nabożeństwa organizacyjne urządzone w tym dniu przez Oddziały oraz wspólne Komunje św. członków, polecamy poświęcić na intencje *uproszenia pokoju*.

Materiały na zebrania ogólne czerwcowe oraz na akademje i zebrania okolicznościowe poda czerwcowy numer „Na Wyżyny” oraz zeszyt roczny numer „Wiad. Akcji Kat.

Zbiórka na Uniwersytet Lubelski.

W dniach od 12—20 czerwca b. r. w całej Polsce odbędzie się zbiórka publiczna na rzecz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Oddziały K. S. Mężów i pojedynczy członkowie winni wziąć czynny udział w zbiórce publicznej, jako też zachęcić członków do ofiarności na ten cel (patrz dział Ak. Katolickiej).

Związkowy kurs antykomunistyczny.

Kat. Zw. Mężów w Warszawie powiadomił, że Związkowy kurs antykomunistyczny został przeniesiony na dni od 15—17 czerwca b.r.

Ministerstwo Komunikacji przyznało dla uczestników związkowego kursu antykomunistycznego zniżkę na przejazd Kolejami Państwowymi w obie strony po 50 proc.

Prosimy osoby zainteresowane, t. j. tych, którzy mają zamiar brać udział w kursie o zgłoszenie się po zniżkę do Kat. Stow. Mężów w Wilnie ul. Zamkowa 6 do dnia 5 czerwca.

Sprawa kursu antykomunistycznego była omawiana w Wiad. Akc. Kat. Nr. 5 dział Mężów za m. maj b. r.

Zbiórka na dobrojenie armji (F.O.N.)

Wiele oddziałów podjęło akcję zbierania ofiar wśród swych członków na dobrojenie armji, aby ta akcja była społeczniejszą i dała większe rezultaty—prosimy Sz. Kierownictwo Oddziałów o nadsyłanie zebranych ofiar do K. S. Mężów w Wilnie, z kąd całość zebranych ofiar zostanie odesłana do K. Z. Mężów w Warszawie. Taki sposób postępowania ze zbiórką na F.O.N. został ujęty w naszej organizacji.

Poniżej podajemy wykaz Oddziałów K. S. Mężów, które przesłali do nas zebrane kwoty:

1.	Oddział K. S. Mężów	—	Jesionówka	1 zł. 50 gr.
2.	"	"	Werejki	14 zł.
3.	"	"	Szemetowszczyzna	3 zł. 50 gr.
4.	"	"	Zdzięciół — —	35 zł.
5.	"	"	Turośń — —	5 zł.
6.	"	"	Ławaryszki — —	22 zł.
7.	"	"	Brasław — —	10 zł.
8.	"	"	Biała Waka — —	6 zł. 90 gr.
9.	"	"	Białystok (św. Roch)	44 zł.
10.	"	"	Krynki	24 zł. 30 gr.
11.	"	"	Repla — —	6 zł. 50 gr.
12.	"	"	Lida—Fara — —	25 zł. 50 gr.
13.	"	"	Wilno—N.P.N.M.P.	20 zł.
14.	"	"	Wiszniew — —	4 zł. 50 gr.
15.	"	"	Druskieniki — —	32 zł. 25 gr.
16.	"	"	Niemen — —	14 zł.

Razem — 267 zł. 95 gr.

Co robić w m. czerwcu.

Z m. czerwcem rozpoczyna się okres letni; jest to okres urlopów, wyjazdów, zniwa i wakacji szkolnych. Siłą rzeczy praca w tym okre-

sie traci ze swego natężenia, ale ustać i być zaniechana nie może.

Zebrań winny odbywać się normalnie, ewentualnie w formie wycieczek na świeżym powietrzu, wykorzystać wycieczki K. S. Mężów i samym odwiedzać w czasie odpustów i innych świąt sąsiednie parafjalne oddziały.

W okresie letnim pracować nad uświadomieniem siebie i rodzin katolickich w myśl tegorocznego Hasła Episkopatu: „Poznanie i wykonania uchwał pierwszego Synodu Plenarnego — szczytnym posłannictwem polskiego katolicyzmu”.

Kierownictwo oddziałów K. S. Mężów.

1. Przystudjować sprawozdanie roczne ze Zjazdu Delegowanych K. S. Mężów który się odbył 11 — 12 maja br. w Wilnie.

2. Omówić sprawę i przygotować święto patronalne Kat. Stow. Mężów.

3. Omówić sprawę zbiórki na Uniwersytet Lubelski.

4. " " " " F. O. N.

5. Zwrócić uwagę na pracę młodzieży K.S.M. i przyjść jej z pomocą w pracy P. R. i przyczynić się do jej wychowania.

Oddział.

1. Podać do wiadomości sprawozdanie roczne i wykonanie powziętych uchwał na Zjeździe Delegowanych w Wilnie.

2. Odczyt w ramach hasła Episkopatu „Życie i działalność Katolicka”.

3. Uroczystości Patronalne K. S. Mężów.

W miesiącu lipcu omawiać w oddziałach będziemy w ramach hasła Ak. Kat. „Życie religijne” (apostolstwo czci Boga i świętych i t.p.).

Sekcja Abstynencka.

Okres letni szczególnie nadaje się do urządzania wycieczek. Wycieczki dobrze zorganizowane, mają wielkie znaczenie dla organizacji abstynenckich. Uczą one bowiem szukać piękna życia tam, gdzie ono naprawdę jest. Człowiek, wychowany w zwyczajach pijackich, całe piękno i radość życia widzi w używaniu alkoholu, w przesiadywaniu po cuchnących i zadymionych knajpach. Abstynent zaś zdaje sobie sprawę w całej brzydoty takiego życia i czuje prawdziwą odrazę do tych lokali. On zażywa innych, szlachetniejszych radości i rozrywek. Piękno życia tworzy dla niego między innymi przyroda, to prawdziwe arcydzieło Boże. Powietrze, słońce, ogród, przechadzka, wycieczka — oto co mu zajmuje wolne chwile, oto w czym szuka wytchnienia.

Członkowie sekcji abstynenckiej mają zazwyczaj wspólne wycieczki z całym oddziałem. Mimo to sekcja abstynencka może, a nawet po-

winna urządzić wycieczki swoje własne — abstynenckie, zapraszając do wzięcia udziału abstynentów i z bractwa trzeźwości i innych nieorganizowanych. Muszą jednak takie wycieczki być pełne życia i radości, muszą świadczyć w tem, że można doskonale bawić się bez alkoholu. Na takich wycieczkach pragnienie będzie gasić przede wszystkim wodą źródlaną, napojem ze wszystkich najlepszym — potem mlekiem, kawą, herbatą, wodą sodową, limoniadą, „płynnym owocem” — nowym napojem bezalkoholowym. Na wycieczce nie palmy, a wtenczas pragnienie mniej będzie nas męczyło.

W miesiącu czerwcu jest projektowana wycieczka abstynentów wileńskich do Kalwarji. Jakby to było dobrze i pięknie, gdyby abstynenci z całej archidiecezji wzięli w niej udział. Dokładna data tej wycieczki będzie ogłoszona w gazetach.

Wycieczka, dobrze zorganizowana, będzie świetnym środkiem propadandowym naszej idei, będzie wpływać na zmianę pojęć i różnych uprzedzeń do abstinencji. Wtenczas i nieabstynenci będą donas się garnąć, bo poznawszy prawdziwą radość życia, już nie powrócą do radości sztucznej i fałszywej i choć nie każdy z nich zostanie członkiem organizacji abstynenckiej, to przynajmniej zyskamy sympatyków i życzliwych naszym poczynaniom.

Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej

Protokół

ze Zjazdu Delegowanych Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej w Wilnie z dn. 12 maja 1939 r. odbytego w sali Misyjnej (Wilno, ul. św. Anny 13) przy obecności delegatów oddziałów oraz zaproszonych gości.

Porządek obrad:

1. Zagajenie — Prezes płk. Wł. Piasecki.
7. Przemówienie J. Ekscelencji i gości.
3. Stwierdzenie ważności Zjazdu — Mgr. H. Chmielewski.
4. Powołanie Prezydium — płk. Wł. Piasecki.
5. Sprawozdanie Zarządu Stowarzyszenia — Ks. dyr. R. Świrkowski.
6. Sprawozdanie kasowe — Mgr. H. Chmielewski.
7. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej — Przewod. W. Rynkiewicz.
8. Dyskusja nad sprawozdaniami — (przerwa 15-minutowa).
9. Program pracy na rok 1939 — mgr. H. Chmielewski.
10. Budżet Stowarzyszenia — mgr. H. Chmielewski.
11. Dyskusja nad programem pracy i budżetem.
12. Wnioski Zarządu i Oddziałów — mgr. H. Chmielewski.
13. Odczytanie protokołu.

Zakończenie obrad Zjazdu. Komunikaty Stowarzyszenia.

1. Zgodnie z porządkiem dziennym Zjazdu p. prezes płk. Wł. Piasecki otworzył XIV Zjazd Delegowanych Kat. Stow. Mł. M. w Wilnie, witając zebranych staropolskim „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus”, następnie powołał do prezydium drh. instr. Dzierkowskiego Witolda na sekretarza, zaś druhów Barana Wiktora (Swiranki), Kutysza Wacława (Ejszyszki), Obuchowskiego Józefa (Nowa-Ruda), Tarasiewiczza (Święciany), Moroza-Bohuszewicza (Wołkowysk) na członków prezydium. Powołani objęli funkcje.

Kończąc przemówienie p. Prezes zwrócił się do J. Ekscelencji z prośbą o wskazówki do pracy na rok przyszły oraz o błogosławieństwo.

2. W odpowiedzi na powyższe przemówienie Jego Ekscelencja zwrócił się z apelem do zebranej młodzieży wzywając ją do intensywniejszej pracy. W tym samym tonie przemawiał prezes Arch. Instyt. Akcji Katol. p. Dyr. Oskwarek-Sierosławski, zaś w imieniu K.S.M.Ż. p. Jadwiga Roszkowska — sekr. gen. KSMż. Przemówienie gości przyjęto oklaskami. Następnie J.E. udzielił zebrany błogosławieństwa. — Przy owacyjnych okrzykach — opuścił salę obrad.

3. Dalej Mgr. H. Chmielewski stwierdził prawomocność Zjazdu — jako XIV Zjazdu Delegowanych KSMm. — przy udziale 119 członków z 68 Oddziałów — podkreślając duże wyrobienie organizacyjne kilku druhów, którzy przybyli na Zjazd z dużych nieraz odległości pieszo lub rowerami.

5. Sprawozdanie roczne za rok 1938 przedłożył Dyr. Arch. Inst. Akcji Katol. ks. R. Świrkowski.

6. Sprawozdanie kasowe za rok 1938 złożył p. mgr. H. Chmielewski.

7. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej z rewizji ksiąg i dowodów kasowych z dnia 11. V. br. złożył p. Rynkiewicz. Wniosek przewodniczącego Komisji Rewizyjnej p. Rynkiewicza o udzielenie podziękowania Zarządowi za dotychczasową pracę oraz o przyjęcie i zatwierdzenia sprawozdania — przyjęto przez aklamację.

8. W dyskusji nad sprawozdaniem wypowiedziało się szereg mówców poruszając różne sprawy w związku ze sprawozdaniami.

Potrzebę wpłacania składek na FON uznano za konieczne. — Wpłaca wszystkie oddziały, choć jeszcze dotąd tego nie uczyniły i to w najbliższej przyszłości.

Po dyskusji ogłoszono 15-minutową przerwę. Po przerwie przystąpiono do dalszego ciągu Zjazdu.

9. Mgr. H. Chmielewski referował program pracy dla Oddziałów na rok 1939, który jednogłośnie przyjęto.

10. W dalszym ciągu obrad został przez p. Mgr. H. Chmielewskiego omówiony preliminarz budżetowy na rok 1939, został jednomyślnie przyjęty.

11. Cały szereg druhów delegatów omawiając program kładło duży nacisk na wyszkolenie organizacyjne, P. W. P. R., kursy handlowe, zawodowe, świetlicowe i t. p.

W sprawach powyższych głos zabierali delegaci: Gudynowicz Jan, Żurawski Józef, Zarzecki Piotr, Popławski Kazimierz, Ażgiń Edward, Prokopowicz, Kutysz Wacław, Kryjan Kazimierz, Łuński, Byczko Zygmunt i inni.

12. Zjazd Delegowanych 1) zatwierdza wniosek Stowarzyszenia w sprawie zwołania Złotu Jubileuszowego z okazji 15-lecia istnienia Stowarzyszenia w roku 1940. Program ustali Stowarzyszenie. 2) Zatwierdzono wniosek Oddz. św. Jakóba w Wilnie w sprawie powołania do życia Kat. Uniwersytetu Ludowego. W tym celu w programie pracy Oddziałów trzeba poświęcić jedną niedzielę celem propagandy idei realizacji Kat. Uniw. Lud. Zarząd Stow. wyda ulotki, znaczki, zorganizuje publiczną kwestę.

13. Protokół odczytano, bez zastrzeżeń przyjęto.

(—) *Witold Dzierkowski*
Sekretarz.

(—) *Płk. Władysław Piasecki*
Przewodniczący.

SPRAWOZDANIE ROCZNE

Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej w Wilnie za rok 1938

I. Zarząd i Sekretariat Generalny

W roku sprawozdawczym Zarząd Stowarzyszenia odbył 3 posiedzenia zatwierdzające programy pracy i jej wykonanie. Organem wykonawczym Zarządu Stowarzyszenia był Sekretariat Generalny, na którego czele stał Ks. Dyr. Romuald Swirkowski, zastępcą Sekretarza Generalnego był mgr. Henryk Chmielewski, wizytatorem oddziałów Ks. Gedymin Pilecki. Sekretariat Generalny jako organ wykonawczy Zarządu odbył 13 posiedzeń.

Biuro Sekretariatu w roku sprawozdawczym załatwiło 2700 pism, opracowało 12 okólników do oddziałów, ogłoszonych drukiem, jako specjalny dział Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej. w organie Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej „Wiadomościach Akcji Katolickiej”. Opracowano ponadto i rozesłano dwa specjalne okólniki do Stowarzyszeń. Opracowane zostało również i ogłoszone drukiem sprawozdanie roczne K.S.M.M. za rok 1937.

Przy Sekretarjacie była czynna składnica nasion, która zaopatrywała zespoły przysposobienia rolniczego w selekcyjonowane nasiona.

Poważną i odpowiedzialną pracę, szczególnie trudną wobec szczupłości personelu biurowego KSMM., wykonało Stowarzyszenie w zwią-

ku z udziałem naszym w roku ubiegłym w ogólnopolskim Zlocie Katolickiego Związku Młodzieży Męskiej w Częstochowie. Mimo wielkich trudności technicznych (konieczność odwołania w ostatniej chwili drugiego pociągu) w Zlocie tym wzięło udział 570 druhów, oraz około 150 członków współpracujących. Druhowie, którzy brali udział w Zlocie napewno dotąd mają niezatarte wspomnienia z tej olbrzymiej manifestacji naszej siły.

Poza normalnie przeprowadzonymi kursami dla kierownictw oddziałów w Okręgach, Stowarzyszenie pragnęło przeprowadzić kursa specjalne. Udało się przeprowadzić tylko kurs wychowania fizycznego (gier sportowych). Natomiast kurs dla kandydatów do handlu na wsi, mimo dużych wysiłków ze strony Stowarzyszenia i kilkakrotnie ponawianych prób, nie doszedł do skutku wobec nie obeszania go przez oddziały. Jest to tem dziwniejsze, że wniosek o przeprowadzenie tego kursu był entuzjastycznie uchwalony przez oddziały, które w dyskusji na Zjeździe delegowanych domagały się zorganizowania takiego właśnie kursu.

Nie doszedł również do skutku projektowany obóz. Fundusze posiadane przez Stowarzyszenie nie pozwalały na organizowanie tej kosztownej imprezy, a obiecane subsydjum nadeszło dopiero w listopadzie to znaczy w czasie kiedy o organizacji obozu nie mogło być już mowy. Subsydjum nie można było wykorzystać. Z innych prac Sekretariatu Generalnego zasługują na uwagę kilkakrotne konferencje z władzami wojskowymi w sprawie rozpoczęcia przez naszą młodzież pracy w przysposobieniu wojskowym.

Referat przysposobienia rolniczego brał udział we wszystkich wystawach rejonowych i powiatowych przysposobienia rolniczego.

Sprawozdanie roczne z działalności oddziałów.

Sprawozdania roczne nadesłało w tym roku tylko 213 oddziałów na ogólną liczbę 316 oddziałów jakie są zarejestrowane w wykazie Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej. Jest to mniej niż w roku ubiegłym, gdyż w roku ubiegłym sprawozdania roczne nadesłało 246 oddziałów. Wskazuje to na dokonywującą się w dalszym ciągu selekcję oddziałów. Słabe, nieżywotne, istniejące tylko na papierze odpadają. W związku z tem trzeba oświadczyć, że Zarząd Stowarzyszenia na ostatnim posiedzeniu postanowił: likwidować bez żadnych względów te oddziały, które w ciągu dwóch lat nie nadesłały sprawozdania rocznego. W roku ubiegłym powstrzymaliśmy likwidację całego szeregu oddziałów na skutek pism P.W.K.s. Asystentów, powiadamiających, że po chwilowej bezczynności oddział zamierza wznowić działalność.

Mimo zmniejszonej ilości sprawozdań rocznych oddziałów liczba członków i wyniki statystyczne działalności oddziałów nie tylko nie

zmniejszyły się, ale chociaż nie można przeprowadzić porównania wobec innej ilości oddziałów, w wielu wypadkach zwiększyły się.

W 213 oddziałach mieliśmy 7303 członków. W roku ubiegłym mieliśmy tylko 6401 członków w 246 oddziałach. Widzimy więc, że mimo mniejszej ilości nadesłanych sprawozdań liczebność, ani, co za tem idzie, siła Stowarzyszenia nie tylko nie uległa zmniejszeniu się, ale wręcz przeciwnie wzrosła znacznie bo prawie o tys. osób zwiększyły się nasze szeregi.

Jeśli chodzi o bardziej szczegółowe dane dotyczące naszych członków to przedstawiają się one jak następuje:

Młodzieży włościańskiej w K.S.M.M. było 5418 a więc jak zawsze olbrzymia większość młodzieży. Do lat 18: 2099 osób. Znów duże odmłodzenie szeregów Stowarzyszenia, bo w roku ubiegłym mieliśmy młodzieży w wieku poniżej lat osiemnastu tylko 1828 osób. Zgodnie to jest z dążeniem Stowarzyszenia do stałego odmładzania naszych szeregów.

Członków współpracujących mieliśmy w roku sprawozdawczym 203. Jeśli chodzi o działalność organizacyjną oddziałów to zawiera się ona w następujących cyfrach: 300 zastępów przeprowadziło zbiórek organizacyjnych, zebrań świetlicowych i t.p. 2483. Próbę pierwszego stopnia w roku sprawozdawczym odbyło z pomyslnym wynikiem tylko 881 druhów, a I stopień wogóle posiada tylko 1050 druhów. Nad tą sprawą wypadnie zatrzymać się dłużej. Przedewszystkiem uderza w oczy mała liczba druhów, którzy przerobili pierwszą książkę K.Z.M.M. Na siedem tysięcy z górą członków tylko tysiąc posiada pełne prawo do noszenia tytułu druha. Dwa lata temu wiele oddziałów i kierownictw, kiedy zapoznali się z „Pierwszą Książką”, narzekalo: „Taka łatwa ta pierwsza książka, nie ma co robić”. Tymczasem po dwóch latach zaledwie tysiąc druhów potrafiło złożyć egzamin z tej „łatwej” Książki. Coś tu jest nie w porządku. Albo książka jest za trudna do przerobienia, a tak jednak nie jest, albo kierownictwa oddziałów i okręgów za mały kładą nacisk na przeprowadzenie pierwszej próby. I ta druga hipoteza, jak wykazuje bezpośrednia obserwacja oddziałów podczas wizytacji, wydaje się być słuszniejszą. Druhowie delegacji zanotujcie sobie i powtórzcie to z naciskiem swoim oddziałom po powrocie ze zjazdu: „Trzeba zwiększyć tempo! W ciągu bieżącego roku resztki maruderów musi przerobić pierwszą książkę. Skończmy już tem i zostawmy pierwszą książkę tylko tym kandydatom, których na nowo będziemy przyjmować do naszych oddziałów. Nie możemy dreptać ciągle w jednym miejscu, musimy iść naprzód! Nie opóźniać pochodu! Od jesieni rozpoczną druhowie przerabiać już „Drugą Książkę”.

Przechodząc do dalszego zestawienia danych cyfrowych: kurs ogólno-organizacyjny ukończyło w roku sprawozdawczym 416 druhów, sztandarów miały oddziały 122, do Katolickiego Stowarzyszenia mężów przeszło 115 członków, Prezesi oddziałów uczestniczyli w 315 zebra-

niach Parafjalnych Zarządów Akcji Katolickiej. W dziale pracy religijno-samokształceniowej posiadamy następujące wyniki: Kółka religijne liczyły 399 członków, Koła wychowawcze liczyły 172 członków i odbyły 63 zebrań. Oddziały przystąpiły do wspólnej komunji świętej 422 razy; w rekolekcjach zamkniętych i półzamkniętych brało udział 148 członków. Praca oświatowa dała w roku sprawozdawczym następujące wyniki: Wykładów wygłoszono 1554 w tem sami druhowie 780, przedstawień teatralnych, wieczornic, akademij i ognisk pod gołem niebem odbyło się 145. Kółka oświatowe liczyły 288 członków. Książek w bibliotekach oddziałów było 23.568, wypożyczeń w ciągu roku 19.580. Czasopism prenumerowały oddziały 587. Radioaparaty posiadało 45 oddziałów. W dziale wychowywania fizycznego pracowało 2337 druhów. W tem gry sportowe 1000 druhów, sporty zimowe 347 druhów, gimnastykę i inne rodzaje sportów 990 druhów. Przysposobienie wojskowe uprawiało 162 druhów. Kursa przeciwgazowe ukończyło 228 członków, sanitarny i ratownictwa 238 członków. I na te rzeczy musimy położyć większy nacisk. Szczególnie na przysposobienie wojskowe, które w tym roku będziemy prowadzić. Sprawa ta jest niezwykle ważną i do rozpoczęcia jej musimy się poważnie organizacyjnie i pojedynczo przygotować. Ale to już jest związane z programem pracy.

Pozostaje do omówienia działy pracy zawodowej. W pierwszym rzędzie zainteresują nas tu prace przysposobienia rolniczego. W roku sprawozdawczym mieliśmy członków zespołów 1057, procentowo jest to więcej niż w roku ubiegłym, różnica jest jednak nie wielka. Mniej więcej stu druhów nowych rozpoczęło prace rolnicze. Zespołów I stopnia, jeśli chodzi o planową pracę, było 96 z 626 członkami. Zespołów II stopnia mieliśmy 24. Skupiały one 131 członków. III stopnia 10 zespołów i 46 członków. Wzrost zainteresowania natomiast wykazały oddziały pewnymi specjalnymi działaniami pracy jak sadownictwo i pszczelarstwo. Jest to prąd zdrowy i Stowarzyszenie tą pracę oddziałów będzie w miarę możliwości popierać. Zadaniem bowiem przysposobienia rolniczego jest nie tylko nauka prawidłowej uprawy, ale i wyszukiwania nowych źródeł dochodu dla podniesienia wartości gospodarstw rolnych. W sumie jednak, wyniki te nie mogą nas zadowolnić. Idą czasy, w których będziemy musieli się wszyscy zdobyć na jak największy wysiłek. Wysiłek ten będzie udziałem całego narodu. Musimy więc dziś powiększyć pracę, ścisnąć mocniej szeregi i tak pracować, aby w chwili próby móc odpowiedzieć wzywającej nas Ojczyźnie: „Matko—jesteśmy gotowi!”

Program pracy na rok 1939.

I. kwartał:

Stowarzyszenie:

1. Organizacja i przeprowadzenie kursów dla Kierownictw
2. Rozpoczęcie Konkursu Obowiązkowości dla Oddziałów

3. Organizacja kursu handlowego
4. Opracowanie okólników do Oddziałów.

Oddziały:

Kierownictwa. Przeprowadzą Walne Zebrania. 3 zebrania kierownictwa połączone z odprawami dla zastępowych. Co miesiąc przeczytają „Kierownika Młodzieży” i „Wiad.”. Pod koniec kwartału wyślą sprawozdanie na konkurs sprawności.

Oddziały. 3 zebrania plenarne z odczytami na temat hasła Episkopatu. Koło kandydatów przerabia pierwszą książkę. Wspólna Komunja św. kwartalna.

Zastępy. Zebrania świetlicowe co tydzień. Kolportaż gazet katolickich. Zespoły p. r. przerabiają broszurki tematowe.

II kwartał:

Stowarzyszenie.

1. Organizacja Zjazdu Delegowanych
2. Opracowanie sprawozdania rocznego
3. Organizacja przygotowań do rozpoczęcia akcji P. W. i organizacja kadry instruktorskiej p. w.
4. Prace organizacyjne nad obozem w. f.
5. a) Rozdział nasion i dopilnowanie rozpoczęcia pracy p. r.
b) Pierwsza lustracja zespołów przysposobienia rolniczego.
6. Opracowanie okólników i instrukcji.

Oddziały:

Kierownictwa. 3 zebrania kierownictwa połączone z odprawami zastępowych, czytaniem „Kierownika” i „Wiadomości”. Przeprowadzenie zbiórki na F.O.N. Wysłanie delegata na Zjazd Del. Sprawozdanie ze stanu pracy zespołów p. r. Omówienie sposobu organizacji hufca p. w. Wysłanie sprawozdania na K. S. O. Zgłoszenie kandydata na obóz w. f.

Oddziały. 2 zebrania plenarne. Referat i dyskusja o znaczeniu przysposobienia wojskowego. Wszyscy członkowie składają ofiary na F.O.N. Wzięcie udziału w ze sztandarem w procesji Bożego Ciała. Komunja św. kwartalna. Wzięcie udziału w obchodzie Dnia Morza. — Wycieczka do sąsiedniego oddziału na zebranie plenarne. Ognisko pod gołębim niebem ze śpiewem pieśni org. i referatem. Koło kandydatów przerabia I. książkę KZMM.

Zastępy. Zebrania świetlicowe co tydzień. I. wspólna lustracja zespołu p. r. Kolportaż prasy katolickiej. Pogadanka o znaczeniu p. w. Zapisy do hufca p. w.

III kwartał:

Stowarzyszenie.

1. Organizacja i przeprowadzenie ewidencji hufców p. w.

2. Przeprowadzenie obozu w. f.
3. Przygotuje i przeprowadzi zakończenie akcji p. r.
4. Opracowanie materiałów do pracy oddziałów.
5. II lustracja zespołów p. r.

Oddziały:

Kierownictwa. 3 zebrania kierownictwa. Sprawdzenie stanu pracy zespołów p. r. Zgłoszenie hufca p. w. Wysłanie sprawozdania na K.S.O. Organizacja i zgłaszanie zespołów p. r. na rok następny.

Oddziały. 3 zebrania plenarne. Referaty w/g instrukcji w „Wiadomościach”. Wspólna Komunja św. kwartalna. Zorganizowanie obchodu rocznicy „Cudu nad Wisłą”. Zorganizowanie lokalnej wystawy prac przysposobienia rolniczego. Hufiec p. w. rozpocznie pracę.

Zastępy. Zebrania świetlicowe co tydzień. Wspólne protokolarne zbieranie plonów zespołów p. r. Kolportaż prasy katolickiej. Regularne uczęszczanie na zbiórki hufca p. w.

IV kwartał:

Stowarzyszenie.

1. Organizowanie kursów dla kierownictw
2. Organizacja kursu handlowego
3. Udział w powiatowych wystawach p. r.
4. Kursa lokalne dla kierowników świetlic
5. Przygotowanie do zakończenia roku:
rozesłanie blankietów sprawozdań rocznych
6. Rozpoczęcie przygotowań do Złotu Jubileuszowego.

Oddziały.

Kierownictwa. 3 zebrania kierownictwa. Sprawdzenie pracy hufca p. w. Dopilnowanie udziału zespołów p. r. w wystawach rejonowych i powiatowych. Przygotowanie sprawozdania rocznego i Walnego Zebrania. Skontrolowanie pracy świetlicowej w zastępach (lustracja zastępów przez Prezesa). Wysłanie kandydatów na kursa.

Oddziały. 3 zebrania plenarne. Referaty w/g intr. w „Wiad.”. Wspólna Komunja św. kwartalna. Zorganizowanie święta patronalnego i uroczyste przyjęcie nowych członków. Rozpoczęcie przygotowań do Złotu Jubileuszowego (gromadzenie oszczędności) Sekcja teatralna wznawia pracę.

Zastępy. Zebrania świetlicowe co tydzień. Kolportaż. Przygotowanie sprawozdania zastępy na Walne zebranie. Kontrola uczęszczania członków na ćwiczenia hufca. Zastępowi jadą na kurs dla kierownictw. Delegowanie członka na kurs dla kierowników świetlic.

DZIAŁ INSTRUKCYJNY.

1. Procesja Bożego Ciała. Przypominamy kierownictwom oddziałów o obowiązku wzięcia udziału w procesji Bożego Ciała. Oddział winien wziąć udział w procesji w pełnym składzie ze sztandarem. Druhowie posiadający mundury występują w mundurach organizacyjnych.

2. Fundusz Obrony Narodowej. Zgodnie z zarządzeniem Stowarzyszenia w poprzednim numerze „Wiadomości A. K.”, potwierdzonym uchwałą Zjazdu Delegowanych w oddziałach w dalszym ciągu trwa zbiórka na Fundusz Obrony Narodowej.

Nie potrzebujemy zachęcać do tego, aby każdy druh złożył na ten cel choćby najdrobniejszą ofiarę.

W „Wiadomościach Akcji Katolickiej” będziemy ogłaszać wykazy tych oddziałów, które swój obowiązek spełniły. Ogłaszane będą zarówno te oddziały, które zebrane sumy wpłacają do Stowarzyszenia jak i te, które już wpłaciły zebrane pieniądze do Kas gmin lub innych urzędów.

W związku z powyższym wszystkie te oddziały, które już wpłaciły zebrane na F. O. N. sumy do jakichkolwiek innych kas nadeślą w najbliższym czasie do Stowarzyszenia w Wilnie zawiadomienie o dokonanej wpłacie.

W zawiadomieniach należy podać: 1) Oddział, który dokonyuje wpłaty, 2) wysokość wpłaconej sumy, 3) gdzie wpłacono. 4) potwierdzone przez Ks. Asystenta odpis dowodu wpłaty (pokwitowania).

3. a) Dotychczas wpłaciły na F.O.N.

1.	Oddz. K.S.M.M. w Werekach	—	5.00	zł.
2.	„ „ Czarnym Borze	—	20.00	„
3.	„ „ Rukojniach	—	6.50	„
4.	„ „ Rędzinowszczyźnie	—	7.00	„
5.	„ „ Szarkowszczyźnie	—	6.05	„
6.	„ „ Szemetowszczyźnie	—	3.70	„
7.	„ „ Rykontach	—	2.44	„
8.	„ „ Łuzkach	—	7.92	„
9.	„ „ Lidzie-Słobódka	—	7.00	„
10.	„ „ Zaniewiczach	—	10.00	„
11.	„ „ Krzywiczach	—	3.20	„
12.	„ „ Juchnowcu	—	26.55	„

b) Zawiadomiły o wpłaceniu;

1. Oddz. K.S.M.M. w Tylży zakupił 20-złotowy bon na P. O. P.
2. „ „ w Ikaźni „ „ „ „

Przysposobienie Wojskowe. Przygotowania do organizacji p. w. powinny trwać nadal w myśl dotychczasowych wytycznych podanych oddziałom w okólniku specjalnym.

Program pracy na czerwiec:

Kierownictwo:

1. Odbędzie w początkach m-ca zebranie na którym:
  - a) odczyta dział KSMM z „Wiadomości Akcji Katolickiej”,
  - b) odczyta „Kierownika Stow. Mł.”,
  - c) ułoży program zebrania plenarnego,
  - d) omówi organizację zespołów p. r. na rok przyszły.
2. Dokona wizytacji jednego z zastępów.
3. Dokona odprawy zastępowych.

Oddział: Odbędzie zebranie plenarne.

Wzór porządku dziennego na zebranie plenarne;

1. Modlitwa;
2. Zagajenie.
3. Sprawozdanie delegata na Zjazd Delegowanych (materiał w tym samym n-rze „Wiadomości”.
4. Referat — „Znaczenie morza dla Polski”.
5. Sprawy bieżące: a) stan pracy w zespołach p. r., b) organizacja zespołów p. r. na rok przyszły, c) program pracy dla zastępów, d) wspólna wycieczka lub odwiedziny sąsiedniego oddziału, e) udział w uroczystościach Dnia Morza”.
6. Zakończenie — „Hej do Apelu”.

Zastępy: Pierwsze zebranie zastępu:

- a) omówić sprawę pracy zespołu p. r.
- b) dokonać zapisów do zespołu p. r. na rok 1939-40.

Drugie zebranie zastępu

- a) omówić sprawę znaczenia morza dla Polski,
- b. przeprowadzić dyskusję na temat: „Jak zwiększyć w naszej wsi sprzedaż i prenumeratę gazet katolickich”. Pytania do dyskusji! 1) Ile rodzin u nas prenumeruje gazety katolickie? 2) Ile rodzin nie czyta gazet? 3) Dlaczego? 4) Co robić, żeby ich przekonać do gazety katolickiej? Dyskusję prowadzi zastępowy.

Trzecie i czwarte zebranie zastępu: świetlice.

Dział przysposobienia rolniczego.

Szczególnie w dobie dzisiejszej należy zdwoić wysiłki w pracy nad podniesieniem rolnictwa. Druhowie wszystkich oddziałów na terenie naszej archidiecezji mogą to zrobić bardzo łatwo, przez zorganizowanie zespołów przysposobienia rolniczego.

W roku bieżącym należy zorganizować zespoły P. R. w ciągu czerwca. Zgłoszenia należy składać na ręce Instruktorów okręgowych naszej organizacji, jeżeli w którym okręgu nie ma Instruktora organi-